

Güvenlik Politikaları

Yrd. Doç. Dr. Özgü Can

Güvenlik Politikaları

- Güvenlik politikası, sistem için “güvenli” olanı tanımlar.
- Informal ya da matematiksel olarak ifade edilebilir.

Güvenlik Politikaları - Tanım

Güvenlik politikası,
sistem durumlarını

yetkilendirilmiş ya da güvenli durumlar ve
yetkilendirilmemiş ya da güvensiz durumlar
kümelerine ayıran bir durumdur.

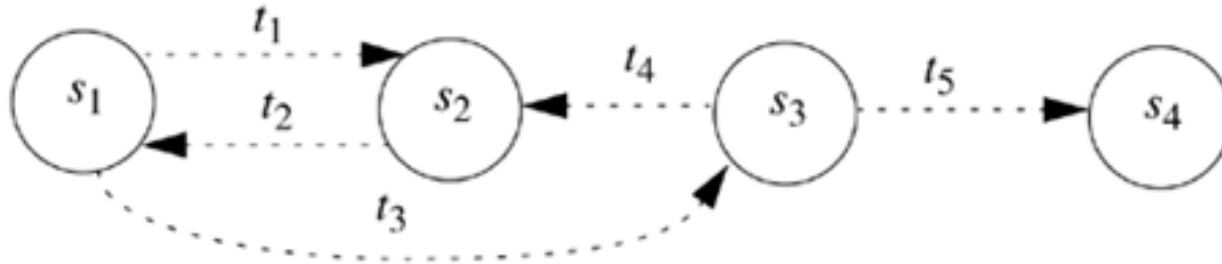
Güvenlik Politikaları

- Güvenli bir sistemi tanımlayabileceğimiz içeriği (context) ayarlar.
- Bir politika tanımında güvenli olan, bir başka politika tanımında güvenli olmayabilir.

Güvenlik Politikaları - Tanım

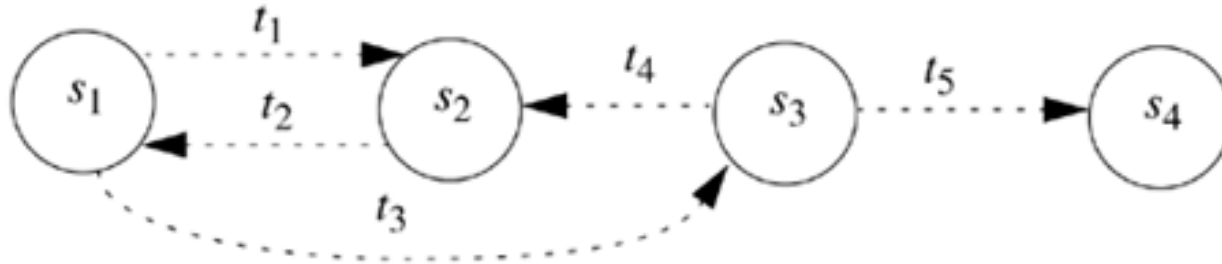
Güvenli bir sistem,
güvenli durumda çalışan
ve
güvensiz duruma girmeyen sistemdir.

Güvenlik Politikaları

- Finite-state machine:
 - 4 durum & 5 geçiş (transition)
- Güvenlik politikası durumları yetkilendirilmiş ve yetkilendirilmemiş kümelere ayırır:
 - Yetkilendirilmiş durumlar $A = \{s_1, s_2\}$
 - Yetkilendirilmemiş durumlar $UA = \{s_3, s_4\}$

Güvenlik Politikaları

- Sistem **güvenli değil**:
 - Hangi yetkilendirilmiş durumda başlarsa başlasın yetkilendirilmemiş duruma girmektedir.
- s_1 ve s_3 arasındaki geçiş (t_3) olmazsa → Sistem **güvenilir** olacaktır.
 - Sistem, yetkilendirilmiş durumdan yetkilendirilmemiş duruma girmeyecektir.

Güvenlik Politikaları - Tanım

$X \rightarrow$ Varlıklar kümesi

ve

$I \rightarrow$ Herhangi bir bilgi (information) olsun.

Eğer X 'in hiçbir üyesi I hakkında bir bilgi elde edemiyorsa,

X 'e göre I **gizlilik (confidentiality)** özelliğine sahiptir.

Güvenlik Politikaları

- Gizlilik, bilginin belirli bir varlıklar kümesine açıklanmayacağını (disclose) belirtmektedir.
 - Bilgi, başka varlık kümelerine açıklanabilir.
- **X** kümesine üyelik çoğunlukla örtülüdür (implicit).
 - Gizli bir dokümandan bahsedildiğinde:
 - Bazı varlıkların dokümana erişimi vardır.
 - Yetkilendirilmemiş varlıkların kümesi **X** kümesini oluşturur.

Güvenlik Politikaları - Tanım

$X \rightarrow$ Varlıklar kümesi

ve

$I \rightarrow$ Bilgi ya da kaynak olsun.

Eğer X 'in bütün üyeleri I 'ya güveniyorsa,
 X 'e göre I **bütünlük (integrity)** özelliğine sahiptir.

Güvenlik Politikaları

- Bilginin kendisine güvenmeye ek olarak, **X**'in üyeleri:
 - Bilginin transferi ya da saklanması sırasında değiştirilmediğine güvenmektedirler.

Verinin Bütünlüğü (Data Integrity)

Güvenlik Politikaları

Köken bütünlüğü (Origin Integrity)

Aslıyla Aynılığını Kanıtlama (Authentication)

İ, başka bir bilgi ya da varlıkla ilgili köken bir bilgi
ise;

X'in üyeleri bilginin **doğru** ve **değiştirilmemiş**
olduğuna güvenirler.

Güvenlik Politikaları

Güvence (Assurance)

I bir kaynak ise;

Bütünlük, kaynağın **doğru** bir şekilde işlediğini belirtir.

Gizlilikte olduğu gibi, bütünlükte de X' e üyelik örtülüdür (implicit).

Güvenlik Politikaları - Tanım

$X \rightarrow$ Varlıklar kümesi

ve

$I \rightarrow$ Kaynak olsun

Eğer X 'in bütün üyeleri I 'ya erişebiliyorsa,

X 'e göre I **kullanılabilirlik (availability)** özelliğine sahiptir.

Güvenlik Politikaları

- Kullanılabilirlik **X**'in üyelerinin
 - ihtiyaçlarına,
 - kaynağın yapısına ve
 - kullanımına göredeğişebilir.

Güvenlik Politikaları

- Kitap satış sitesinde, kitap alımı işleminde servis süresi 1 saat → *Kullanıcının kullanılabilirlik ihtiyacını karşılayabilir.*
- Sağlık sistemi sunucusunun bir alerji hastası ile ilgili işlem isteğine cevap süresi 1 saat → *Acil doktorunun kullanılabilirlik ihtiyacını karşılamaz.*

Güvenlik Politikaları

- Güvenlik politikası;

- gizlilik,

- bütünlük ve

- kullanılabilirlik

ile ilgili bütün durumları değerlendirir.

Güvenlik Politikaları

Gizlilik ile ilgili:

- Yetkilendirilmemiş varlıklara bilginin sızması ile ilgili durumları tanımlar.
 - Bu tanımlama, sadece hakların sızdırılmasını değil, aynı zamanda bilgi akışını (information flow) da içerir.

Bilgi Akışı (Information Flow)

- Hakların sızdırılması olmadan, bilginin illegal bir şekilde iletilmesidir.

Güvenlik Politikaları

Gizlilik ile ilgili:

- Politika, yetkilendirmedeki dinamik değişimler ile başa çıkabilmek için bir *zaman (temporal)* elemanını da içermelidir.
 - ÖR: Bir şirket için çalışan sözleşmeli personelin sistemdeki dosyalara erişim hakkı sözleşmesi yenilenmediğinde sonlandırılmalı ve dosyalara erişim hakkı olmamalıdır.
- Gizlilik ile ilgili politikalar → **Gizlilik politikası**

Güvenlik Politikaları

Bütünlük ile ilgili:

- Güvenlik politikası,
 - bilginin değiştirilebileceği yetkilendirilmiş yolları
 - ve
 - bilgiyi değiştirmeye yetkili varlıkları
- tanımlar.

Güvenlik Politikaları

Bütünlük ile ilgili:

- Yetkilendirme farklı ilişkilerden elde edilebilir ve dış etkiler yetkilendirmeyi sınırlayabilir.
 - **Görev Ayrılığı (Separation of Duties, SoD) ***
 - Bir işlemi tamamlamak için birden fazla varlığa ihtiyaç duyulur.
 - Varlığın işlemi tek başına tamamlamasını yasaklar.

* <http://www.sans.edu/research/security-laboratory/article/it-separation-duties>

Güvenlik Politikaları

Bütünlük politikası:

- Güvenlik politikasının verinin hangi koşullar altında değiştirilebileceğini belirten kısımlarıdır.

Güvenlik Politikaları

Kullanılabilirlik ile ilgili:

- Güvenlik politikası hangi servislerin sağlanması gerektiğini tanımlar.
- Aynı zamanda, servisler ile birlikte kullanılacak parametreleri de belirler.
 - ÖR: Browser, web sayfalarını indirebilir, ancak Java appletlerini indiremez.

Güvenlik Politikaları

Kullanılabilirlik ile ilgili:

- Güvenlik politikası, servis düzeyi isteyebilir.
 - Servis kalitesi (quality of service) ile direkt olarak ilgilidir.
 - ÖR: Yapılmış bir *authentication* isteğine 1 dk. içerisinde cevap verilmesi

Güvenlik Politikaları

- Güvenlik politikası, sistemin istenilen özelliklerinin durumunu formel olarak belirtir.
 - Eğer sistemin güvenilirliği kanıtlanabiliyorsa;
 - Formel açıklama, tasarımcıların ve uygulayıcıların istenen özelliklerin sağlandığını kanıtlamasına izin verecektir.
 - Eğer formel kanıt mümkün değilse;
 - Analist istenen özellikleri bazı girdi kümeleri için test eder.

Güvenlik Politikaları

- Pratikte;
 - Daha az formel olan bir güvenlik politikası yetkilendirilmiş durumları tanımlar.
- Güvenlik politikası genellikle;
 - Kanunlar, organizasyon politikaları ve çevresel faktörleri içeren politikanın belirttiklerinin, politikayı okuyan tarafından anlaşıldığını kabul eder.
 - Güvenlik politikası; eylemleri, yetkilendirilmiş kullanıcıları ve yetkilendirilmiş kullanımı tanımlar.

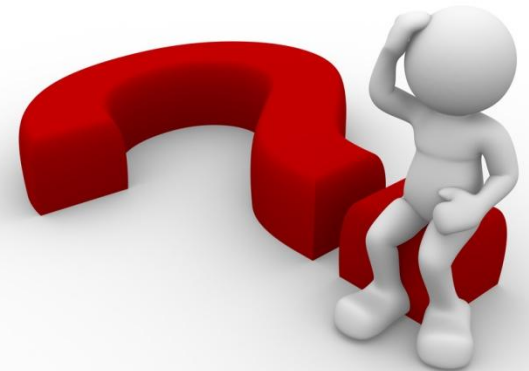
Güvenlik Politikaları - Örnek

- Üniversite, öğrencilerin birbirlerinin ödevlerini (*izinli ya da izinsiz*) kopyalamalarını yasaklamaktadır.
 - Ödevini lab'da yapan bir öğrenci (B), başka bir öğrencinin (A) ödevini korumadığını görür ve kopyalar.

Güvenlik Politikaları - Örnek

Öğrenciler güvenlik politikasını ihlal etmiş midir?

- A ✗
 - Sadece ödevini korumamıştır.
 - Güvenlik politikası dosyaların korunması ile ilgili bir eylem belirtmemektedir.
- B ✓
 - Güvenlik politikası ödevlerin kopyalanmasını yasaklamaktadır.

Güvenlik Politikaları

Öğrencinin,

ödevi kopyalaması ve bu eyleme izin verilmesi

düzenegi politika ile karıştırmaya

yol açmaktadır.

Güvenlik Politikaları - Tanım

Güvenlik düzeneği,

güvenlik politikasının kısımlarını yerine getiren
bir varlık ya da yordamdır.

Güvenlik Politikaları - Örnek

- Politika → Hiçbir öğrenci, başka bir öğrencinin ödevini kopyalayamaz.
- Düzenek → Dosya erişim denetimi
 - Eğer öğrenci (A), ödev dosyasının diğer öğrenci tarafından (B) okunmasını önleyecek şekilde izin ayarlarını tanımlamış olsaydı, B dosyayı kopyalayamayacaktı.

Güvenlik Politikaları - Örnek

- Şirket, sistemde yer alan dosyaların yedeğini almaktadır.
 - Yedekleme teypleri (backup tapes) bankada saklanmaktadır.
 - Sadece yetkilendirilmiş personelin yedekleme teyplerine erişim hakkı bulunmaktadır.
- Yedekleme teyplerinin ofisten bankaya ya da bankadan ofise iletiminde güvenlik düzenekleri dikkate alınmalıdır. → Teknik bir kontrol değildir.
 - İşlemsel ya da yordamsal denetimler de güvenlik düzenegidir.

Güvenlik Politikaları

- Güvenlik politikaları çoğu zaman açık (explicit) değil örtülüdür (implicit).
 - Özellikle, politika düzenek üzerinden tanımlanmış ise karışıklığa neden olabilir.
 - ÖR: Bir eylemi bir düzenek önlüyorken diğer düzenekler izin veriyor olabilir.

Güvenlik Politikaları - Örnek

- UNIX işletim sisteminde;
 - A kullanıcısı B kullanıcısının dosyalarını silemez.
- Buradan çıkarılan güvenlik politikası:
Kullanıcı;
 - Başka bir kullanıcının dosyasını silemez ya da bozamaz
 - Korunmamış dosya okunabilir
- UNIX işletim sisteminin kullanıldığı:
 - Küçük bir kullanıcı grubu varsa politika yeterli
 - Enstitüler, devlet ya da ticari kurumlarda bu politika yeterli değildir.

Güvenlik Politikaları - Tanım

Bir *politika modeli*,

belirli bir politikayı ya da politikalar kümesini
temsil eden bir modeldir.

Güvenlik Politikası Türleri

- Gizlilik, bütünlük ve kullanılabilirlik düzeylerine göre her bir kurumun kendi ihtiyaçları vardır.
- Her bir kurum politikası, o kurumun ihtiyaçlarını belirtmektedir.
 - Askeri güvenlik politikası
 - Ticari güvenlik politikası
 - Gizlilik politikası
 - Bütünlük politikası

Güvenlik Politikası Türleri

Askeri Güvenlik Politikası

Bir askeri güvenlik politikası

(aynı zamanda devlet politikası)

temel olarak **gizliliği** sağlamaya yönelik olarak geliştirilmiş bir güvenlik politikasıdır.

Güvenlik Politikası Türleri

Ticari Güvenlik Politikası

Bir ticari güvenlik politikası temel olarak **bütünlüğü** sağlamaya yönelik olarak geliştirilmiş bir güvenlik politikasıdır.

Güvenlik Politikası Türleri - Örnek

- Bir banka bilgisayarının gizliliğinin ihlal edilmesi sonucu bir müşterinin hesap bilgileri açığa çıkarsa;
 - Müşteri hesabını başka bankaya alır.
 - Bankanın kaybı küçük çaplıdır.
- Bankadaki hesapların bütünlüğü ihlal edilirse;
 - Müşteri hesaplarının bakiyeleri değiştirilebilir.
 - Bankaya finansal olarak zarar verici etkileri olacaktır.

Güvenlik Politikası Türleri - Tanım

İşleme-dayalı Bütünlük Politikası

(Transaction-oriented Integrity Policy)

- ÖR: Veritabanı işlemleri
 - Eylemlerin veritabanına eklenmesi ve silinmesi arasında tutarlılık olmalıdır.

Güvenlik Politikası Türleri - Tanım

İşleme-dayalı Bütünlük Politikası

(Transaction-oriented Integrity Policy)

- ÖR: Müşteri hesaplar arasında para transferi gerçekleştirirken, işlemin iki kısmı vardır:
 - Birinci hesap borçlandırılır.
 - İkinci hesap alacaklandırılır.
- İyi biçimlendirilmiş (well-formed) bir işlemde, işlem kesintiye uğrarsa veritabanı tutarlı olmalıdır.
 - Bankanın güvenlik politikasının ilgili kısmında da bütün işlemler iyi biçimlendirilmiş olmalıdır.

Güvenlik Politikası Türleri

Gizlilik Politikası

Gizlilik politikası
sadece **gizlilik** ile ilgilenen
bir güvenlik politikasıdır.

Güvenlik Politikası Türleri

Bütünlük Politikası

Bütünlük politikası
sadece **bütünlük** ile ilgilenen
bir güvenlik politikasıdır.

Güvenlik Politikası Türleri

- Gizlilik ve askeri politikaları *gizlilik* ile ilgilenmektedir.
 - Gizlilik politikası bütünlük ile ilgilenmez.
 - Askeri politika bütünlük ile ilgilenebilir.
- Bütünlük ve ticari politikalar *bütünlük* ile ilgilenmektedir.
 - Bütünlük politikası gizlilik ile ilgilenmez.
 - Ticari politika gizlilik ile ilgilenebilir.

Güvenlik Politikası Türleri

- Gizlilik politikalarında → Nesneye güven (trust) yer almaz.
 - Nesnenin gizliliği (ifşa edilip edilmeyeceği) ile ilgilidir.
- Bütünlük politikalarında → Nesneye ne kadar güvenileceğini belirtir.
 - Güven varsa → Öznenin nesne ile ne yapabileceğini belirtir.

Güvenlik Politikası Türleri

- Bütünlük politikaları, gizlilik politikalarından daha **belirsiz**dir.
- Gizlilik seviyesi → Kişilerin ne bilmesi gerektiğine göre değişmektedir.
- Bütünlük seviyesi → Bilginin güvenilirliği ile ilgili olarak neye inanıldığına göre değişmektedir.

Güvenin Rolü - Örnek

İşletim sistemine güvenlik yaması (patch) kuran
bir sistem yöneticisi sistemin güvenliğini
arttırmış mıdır?

Güvenin Rolü - Örnek

- Sistem yöneticisi bazı varsayımların (assumptions) doğru olduğunu kabul etmektedir:

1. Güvenlik yaması sağlayıcının (vendor) kendisinden gelmektedir ve iletim sırasında (saldırgan tarafından) değiştirilmemiştir.

Güvenin Rolü - Örnek

2. Sağlayıcı, güvenlik yamasını ayrıntılı bir şekilde test etmiştir.

- Testin sadece belirli bir tehdite değil, bütün açıklara yönelik olarak derin bir şekilde gerçekleştirilmesi gereklidir.

Güvenin Rolü - Örnek

3. Sağlayıcının test ortamı sistem yöneticisi ile aynıdır.

– Aksi takdirde güvenlik yaması düzgün bir şekilde çalışmayacaktır.

Güvenin Rolü - Örnek

4. Güvenlik yaması doğru bir şekilde kurulmuştur.

- Bazı yamaların kurulumu kolaydır.
 - ÖR: exe dosyalar
- Bazı yamalarda konfigürasyonda değişiklikler yapmak gerekebilir:
 - Network ayarları
 - Kullanıcı hakları ile ilgili düzenlemeler
 - Registry ayarları
- Hata olması durumunda yama etkili olmayacaktır.

Güvenin Rolü - Özet

- Herhangi bir güvenlik politikası ya da düzenneği varsayımlara dayanmaktadır.
 - Varsayımlar doğru değilse güvenlik yapısı zarar görecektir.

Erişim Denetim Türleri

- Discretionary Access Control (DAC)
İsteğe Bağlı Erişim Denetim
- Mandatory Access Control (MAC)
Zorunlu Erişim Denetim
- Originator Controlled Access Control (ORCON/ORGCON)
Yaratıcı Kontrollü Erişim Denetim

Erişim Denetim Türleri

Discretionary Access Control (DAC)

İsteğe Bağlı Erişim Denetim

Eğer kullanıcı;

nesneye erişim izni ya da reddi için bir erişim denetim düzeneği ayarlıyorsa bu düzenek *isteğe bağlı erişim denetimidir*.

Aynı zamanda *identity-based access control (IBAC)* olarak da adlandırılmaktadır.

Erişim Denetim Türleri

Discretionary Access Control (DAC)

İsteğe Bağlı Erişim Denetim

- DAC'da erişim hakları öznenin ve nesnenin kimliğini temel almaktadır.
- Kimlik anahtardır.
- Nesnenin sahibi, sadece belirli öznelere erişim hakkı vererek kimlerin nesneye erişebileceğini kısıtlar.
- Nesnenin sahibi, kısıtları öznenin kimliğine ya da öznenin sahibine göre belirler.

Erişim Denetim Türleri

- Muhasebeci, maaş dosyasını okuma iznini sadece ofisin müdürüne vermektedir.
- Maaş dosyasına erişim:
 - Öznenin kimliğini → Müdür
 - Nesneyi okuma izni isteği → Maaş dosyası temel almaktadır.

Erişim Denetim Türleri

Mandatory Access Control (MAC)

Zorunlu Erişim Denetim

Bir sistem düzeneği nesneye erişimi denetlerken, bir kullanıcı bu erişimi değiştiremiyorsa, bu denetim *zorunlu erişim denetimidir*.

Aynı zamanda,

rule-based access control olarak da adlandırılmaktadır.

Erişim Denetim Türleri

- İşletim sistemi MAC'i yürütmektedir.
- Özne ya da nesnenin sahibi erişime izin verilip verilmeyeceğini belirtemez.
- Genel olarak;
 - Sistem düzeneği özne ve nesne ile ilgili bilgiyi kontrol ederek, öznenin nesneye erişim izni olup olmayacağını belirler.
- ÖR: Emniyet müdürlüğüne pasaport için başvurulduğunda kişinin sicil kaydının incelenmesinde kişinin hiçbir denetimi yoktur.

Erişim Denetim Türleri

**Originator Controlled Access Control
(ORCON/ORGCON)**

Yaratıcı Kontrollü Erişim Denetim

Yaratıcı kontrollü erişim denetimi nesnenin (ya da içerisindeki bilginin) yaratıcısını temel almaktadır.

Erişim Denetim Türleri

Originator Controlled Access Control (ORCON/ORGCON)

Yaratıcı Kontrollü Erişim Denetim

- Bu denetimin amacı, dosyanın ya da içerisindeki bilginin yaratıcısının bilginin yayılmasını denetlemesini sağlamaktır.
- Dosyanın yaratıcısı dosyaya kimin erişeceğini denetler.

Erişim Denetim Türleri

- **A** firması **B** firmasına ürettireceği **X** ürününün ayrıntılı bilgilerini vermektedir.
- **B** firması birlikte çalıştığı taşeron firmaya **X** ürünün ayrıntılarını verebilmesi için **A** firmasının iznine ihtiyacı vardır.

Güvenlik Politikaları

- Güvenlik politikaları az sayıda ya da çok fazla ayrıntıya sahip olabilir.
- Güvenlik politikasının belirginliği bulunduğu ortama bağlıdır.
 - Bir ofiste ya da araştırma lab ortamında yazılı olmayan politikalar olabilir.
 - Bir banka politikası ise açık olmalıdır.

Güvenlik Politikaları

- Pratikte;
 - Politikalar, organizasyon üyelerini kısıtlayan genel ifadelerdir.
 - Bu ifadeler *tehditlerin analiz edilmesinden* elde edilmektedir.

Politika Örnekleri

Acceptable Use Policy (AUP)

- Politika, belirli kaynakların kullanımı ile ilgili belirtilimlerde bulunmamaktadır.
- Genel kısıtlamalardan bahsetmektedir.

Politika Örnekleri

- Örnek üniversite AUP:

<http://manuals.ucdavis.edu/PPM/310/310-23a.pdf>

- Kullanıcıların birbirlerinin haklarına ve sistem bütünlüğüne saygı duymaları gerektiği
- Sistem yöneticilerinin ve kullanıcılarının kanunen uyması gereken kurallar.
- Sorumsuz kullanım olarak nitelendirilen eylemlerin listelenmesi: spam, gözleme (monitoring) vs..

Politika Örnekleri

Elektronik Mail Politikası

- Kurumların, genel politikalarını destekleyen ek politikaları olabilir.
- Elektronik mail erişim ve kullanımı ile ilgili kısıtları belirtir.
 - Genel politikaya uyar.
 - Sistem yöneticileri ve kullanıcılar için ek kısıtları belirtir.

Politika Örnekleri

Elektronik Mail Politikası

- ÖR: <http://email.ucdavis.edu/>
 - Email’ler özel (private) değildir.
 - Sistem bakımı sırasında okunabilir.
 - İletilen (forward) mailler taklit edilebilir ya da değiştirilebilir.
 - Genelde politikalar, bu şekilde kullanıcıları tehditlere karşı uyarmaz.
 - Kullanıcıların yapmasına izin verilen ve izin verilmeyen işlemler.
 - Kampüsteki ziyaretçiler bu politikalara uymak zorunda mı?
 - Evet

Politika Örnekleri

Tüm Politika (Full Policy)

- Politikanın içeriğini, amacını ve kapsamını belirtir.
- Genel koşulları içerir.
 - Kullanıcıların kanunen ve üniversite tarafından politikalarına uyması gerektiği.
 - Legal ve illegal kullanımlar

Kaynak

- Guide to write a policy

<http://manuals.ucdavis.edu/resources/GuidetoWritingPolicy.pdf>

- Policy writer resources

<http://manuals.ucdavis.edu/Resources.htm>

- Information technology policies

<http://policy.ucop.edu/advanced-search.php?action=welcome&op=browse&subject=10>

- Presidential Policies

<http://policy.ucop.edu/manuals/index.html>

Not

- Politikalar *neye* izin verildiğini belirtir.
- Düzenekler politikaların *nasıl* yürütüldüğünü denetler.